

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

Θεατρικό

Μαθηματικά – Φιλοσοφία – Φυσική - Κοινωνία

Κείμενο: Γιώργος Κασαπίδης

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΚΑΡΥΑΤΙΔΕΣ
ΦΥΛΑΚΑΣ
ΚΗΠΟΥΡΟΣ
ΠΛΑΤΩΝ
ΣΩΚΡΑΤΗΣ
ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ
ΔΑΣΚΑΛΟΣ
ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ
ΕΥΑΘΛΟΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ
ΝΕΥΤΩΝΑΣ
ΑΪΝΣΤΑΙΝ

ΔΡΑΜΑ 2010

Η σκηνή ανοίγει και μπαίνουν έξι κοπέλες, οι καρυάτιδες. Τραγουδάνε:

*Γεια σας φίλοι θεατές
Δάσκαλοι και μαθητές
Μέλη της Ακαδημίας
Της απανταχού σοφίας.*

*Ζούμε σε μια εποχή
Με πολίτες σ' αποχή
Τα προβλήματα μεγάλα
Θεέ μου όχι άλλα.*

*Κρίση στην οικονομία
Κρίση έχει κι η παιδεία
Μ' απ' αυτή την πανδημία
Θα μας σώσει η Ακαδημία.*

K1 Μας γνωρίζετε; Είμαστε οι καρυάτιδες.

K2 Πολλοί από σας θα έχετε ακούσει πως είμαστε γλυπτά αγάλματα με γυναικεία μορφή, με μόνη χρησιμότητα την στήριξη κτιρίων, όμως δεν είναι αυτή η αλήθεια.

K3 Ας ξεκαθαρίσουμε λοιπόν τα πράγματα.

K4 Ξέρετε πολύ καλά ότι η ζωή των ανθρώπων στη Γη είναι γεμάτη προβλήματα και όλοι σας κάποτε βρεθήκατε στην ανάγκη να θέλετε κάποια βοήθεια για να τα ξεπεράσετε.

K5 Έτσι οι θεοί που πάντα νοιάζονται για την τύχη σας, έστειλαν εμάς τις κόρες για να σας στηρίζουμε στις δύσκολες στιγμές.

K6 Κανονικά είμαστε αόρατες. Αν κάποιος από εσάς μπορούν και μας βλέπουν αυτή την στιγμή σίγουρα είναι άτομα με εξαιρετικές πνευματικές ικανότητες.

K1 Κι αφού είμαστε αόρατες οι περισσότεροι άνθρωποι πιστεύουν πως μόνοι τους τα καταφέρνουν στη ζωή, δίχως καμιά βοήθεια.

K2 Άλλοι πάλι κάτι υποψιάζονται όμως δεν το εκφράζουν με το σωστό του όνομα.

K3 Οι ποιητές και οι καλλιτέχνες για παράδειγμα, μας λένε Μούσες.

K4 Οι επιστήμονες μας λένε Έμπνευση.

K5 Οι μαθηματικοί μας λένε Αφηρημένη Σκέψη.

K6 Οι απλοί άνθρωποι μας λένε καλές Νεράιδες.

Κ1 Όμως εσείς και μόνο εσείς, που έχετε την δύναμη να μας βλέπετε, θέλουμε να πείτε και στους άλλους ποιες πραγματικά είμαστε.

Παίρνουν τη θέση τους στην σκηνή. Σε όλη τη διάρκεια του έργου οι πρωταγωνιστές δεν αντιλαμβάνονται τις καρυάτιδες πάνω στην σκηνή και ας δέχονται πολλές φορές την βοήθειά τους. Κάθε ηθοποιός έχει και την δική του καρυάτιδα.

Μπροστά στην πύλη της Ακαδημίας του Πλάτωνα, στέκει ένας φύλακας. Έχει φράξει με το σώμα του την πύλη, εμποδίζοντας σε κάποιον που κρατάει μια τσάπα στον ώμο του να μπει μέσα, κινούμενος αριστερά δεξιά.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Γιατί δεν μ' αφήνεις άνθρωπέ μου να περάσω μέσα, που ξύπνησα από τα άγρια χαράματα για να έρθω από τις Αχαρνές ως εδώ.

ΦΥΛΑΚΑΣ Μπα! Και ποιος είσαι του λόγου σου που νομίζεις ότι μπορείς να διαβείς έτσι αβίαστα το κατώφλι αυτής της πόρτας;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Είμαι ο δούλος του Μένωνα του Λαρισαίου, και βοηθάω στις δουλειές του κήπου. Χθές το βράδυ, το αφεντικό μου, κολλητός του Πλάτωνα, μου είπε πως ζητάτε καινούριο κηπουρό για την Ακαδημία, γιατί αυτός που είχατε προσβλήθηκε από τον νέο ιό της γρίπης των γουρουνιών, και τον στείλατε για θεραπεία στο Ασκληπιείο της Βούλας.

ΦΥΛΑΚΑΣ Αυτό είναι αλήθεια. Να δούμε που θα μας βγάλει αυτή η γρίπη. Όλοι οι Αθηναίοι έχουν τρομοκρατηθεί. Καθημερινά έχουμε δεκάδες απόντες μαθητές στην Ακαδημία και αυτός ο τρισκατάρατος ο Περικλής απειλεί, αν είναι δυνατόν, πως θα αναστείλει την λειτουργία της Ακαδημίας. Πώς είπαμε ότι σε λένε δούλε;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Δούλος είμαι και Δούλο με φωνάζουν. Ποιος λογαριάζει έναν δούλο στις μέρες μας για να του δώσει και όνομα;

ΦΥΛΑΚΑΣ (τον κοιτάει καλά καλά από πάνω ως κάτω, και του λέει ειρωνικά) Χμμ! Και ξέρεις εσύ το Πυθαγόρειο Θεώρημα;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Μα είσαι τελείως παλαβός; Αν ήξερα το Πυθ.... πως το είπες θεώρημα, κηπουρός θα ήμουν ή διδάκτωρας στον Βοτανικό κήπο;

ΦΥΛΑΚΑΣ Να διαβάζεις τουλάχιστον ξέρεις; (του δείχνει την επιγραφή πάνω από την πύλη "μηδείς αγεωμέτητος εισίτω")

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Το αφεντικό μου ο Μένων, δεν έχω παράπονο, προσπάθησε να μου μάθει λίγα γράμματα. (Σηκώνει το μανίκι του και δείχνει στον φύλακα ένα μαύρο σημάδι στο χέρι του) Το βλέπεις αυτό;

ΦΥΛΑΚΑΣ Πω πω ! Τι είναι τούτο το σημάδι;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Αποδεικτικό απολύσεως. Με βαθμό «Λίαν Κακώς». Αχ! Ανάθεμά τον, τον άτιμο το δάσκαλο που το μαύρισε στο ξύλο το κορμάκι μου.

Μάθε ρε αχαΐρευτε να διαβάζεις τον Όμηρο μου έλεγε. «Άνδρα μοι έννεπε, Μούσα πολύτροπον, ος μάλα πολλά...» Αμάν μανούλα μου, ακόμη πονάνε τα παιδιά μου.

ΦΥΛΑΚΑΣ Μ' άλλα λόγια ούτε να διαβάζεις ξέρεις.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Εμ, τι σου λέω τόσην ώρα;

ΦΥΛΑΚΑΣ Άκου λοιπόν για να τελειώνουμε. Εκεί πάνω λέει πως όποιος δεν ξέρει γεωμετρία, να πάρει την τσάπα του και να τσακιστεί από δω χάμου.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ *(κοιτώντας με ανοιχτό το στόμα την επιγραφή)* Και τα λέει όλα αυτά εκεί πέρα; Γιατί εμένα μου φαίνεται πως λέει ότι θα σου το ανοίξω το κεφάλι στα δυο αν δεν μ' αφήσεις να περάσω. *(σηκώνει απειλητικά την τσάπα προς το μέρος του φύλακα)*

Εν τω μεταξύ από το βάθος φαίνεται να έρχεται κάποιος προς το μέρος τους. Ο φύλακας τον αναγνωρίζει.

ΦΥΛΑΚΑΣ Πλάτωνα! Πλάτωνα, έλα σε παρακαλώ.

Ο Πλάτων πλησιάζει. Στα χέρια του κρατάει κάποια από τα πέντε πλατωνικά στερεά.

ΠΛΑΤΩΝ Τι συμβαίνει; Τι φωνές είναι αυτές και έχετε ξεσηκώσει στο πόδι όλη την Ακαδημία;

ΦΥΛΑΚΑΣ Το παιδί από δω, λέει ότι είναι ο δούλος του Μένωνα και ότι έρχεται εκ μέρους του, για να αντικαταστήσει τον κηπουρό μας που γριπώθηκε.

ΠΛΑΤΩΝ Και λοιπόν; Τι πρόβλημα υπάρχει; Ας ξεκινήσει από το πίσω μέρος όπου το χορτάρι κοντεύει να περάσει το μπόι μου.

Ο κηπουρός παίρνει θάρρος και προχωράει μπροστά προς το εσωτερικό προαύλιο.

ΦΥΛΑΚΑΣ Μα τι λές Πλάτωνα! Ο τύπος αυτός είναι ξύλο απελέκητο στην Γεωμετρία. Πώς να τον επιτρέψω να μπει μέσα στη σχολή; Αν είναι έτσι να την ξηλώσουμε την επιγραφή. *(δείχνει την επιγραφή)*

ΠΛΑΤΩΝ Αυτό είναι ένα πρόβλημα, αλλά αγαπητέ Δούλε, είναι αλήθεια ότι είσαι τελείως άσχετος στην Γεωμετρία;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Τώρα που το σκέφτομαι, κάποια σχέση έχω κι εγώ με αυτά που απασχολούν όλους εσάς τους φιλόσοφους.

ΠΛΑΤΩΝ Δηλαδή;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Να! Εσείς ξέρετε να μετράτε την Γή, αυτό δεν σημαίνει εξάλλου Γεωμετρία; Ενώ εγώ ξέρω πολύ καλά να την καλλιεργώ. Εσείς σχεδιάζετε πάνω της διάφορα ακαταλαβίστικα σχήματα, ενώ εγώ την γεμίζω είτε με όμορφα λουλούδια είτε με λαχταριστά φρούτα και λαχανικά. Ποιανού η δουλειά πιστεύετε ότι είναι ποιο ωφέλιμη για τον άνθρωπο;

ΦΥΛΑΚΑΣ Οϊμέ! Τι λές άνθρωπέ μου; Ακόμη κι εγώ που είμαι ένας απλός φύλακας στην ακαδημία, ξέρω ότι δίχως τα μαθηματικά και την γεωμετρία ο πολιτισμός μας θα ήταν διακόσια χρόνια πίσω.

K2 Οι αρχιτέκτονές μας δεν θα είχαν κατασκευάσει αυτά τα υπέροχα κτίρια που θα τα θαυμάζουν οι άνθρωποι στον αιώνα τον άπαντα.

K3 Ο Ευπαλίνος στην Σάμο δεν θα είχε καταφέρει να κατασκευάσει το περίφημο υδραγωγείο για να σβήνει την δίψα του ο κοσμάκης.

K4 Κι όλα αυτά τα καράβια μας που αρμενίζουν στις θάλασσες και μας φέρνουν τα χίλια καλά από όλες τις γωνιές του κόσμου, δεν θα μπορούσαν να βρουν τον προσανατολισμό τους δίχως την γνώση της Γεωμετρίας και της Αστρονομίας.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Αμάν αδερφάκια μου! Τι κουροφέξαλα μου τσαμπουνάτε; Οι άνθρωποι ζούσαν μια χαρά πάνω στην γη και χωρίς να ξέρουν τίποτε απ' όλα αυτά. Αυτά αρέσουν μόνο στους δασκάλους γιατί με αυτά και μ' αυτά βγάζουν το ψωμί τους.

ΦΥΛΑΚΑΣ Ααα! Εσύ δεν υποφέρεσαι πια. Έξω γρήγορα.

Κυνηγούν όλοι τον κηπουρό προς την πύλη. Στην πορεία κάποιος βρίσκει μια κούπα με νερό και την ρίχνει προς τα πάνω του. Εκείνος με μια κίνηση την αποφεύγει, με αποτέλεσμα το νερό να πέσει πάνω σε κάποιον που εκείνη την στιγμή πήγαινε να περάσει την πύλη για να μπει στην Ακαδημία.

ΠΛΑΤΩΝ Προσέχετε ρε! Τον καταβρέξατε τον Δάσκαλο! Σωκράτη σου ζητώ συγγνώμη εκ μέρους αυτών των αγροίκων. (πάει κοντά του, τον σκουπίζει και του διορθώνει τα ούτως ή άλλως τσαλακωμένα ρούχα του.)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Δεν πειράζει Πλάτωνα, ήταν ότι πρέπει αυτό το νερό για πρωινό ξύπνημα. Και με την ευκαιρία έκανα και το μπάνιο μου που είχα να πλυθώ έναν μήνα. Γιατί όμως θέλετε να τον διώξετε αυτόν τον δύστυχο άνθρωπο;

ΠΛΑΤΩΝ Ξέρεις. Βασική αρχή για να μπει κάποιος στην Ακαδημία, είναι να γνωρίζει, κάποια στοιχεία τουλάχιστον, Γεωμετρίας. Και τούτος εδώ, που ήρθε για την θέση του κηπουρού, όπως ο ίδιος ισχυρίζεται δεν ξέρει απολύτως τίποτα! Έλα όμως πέραν μέσα. Αυτόν θα τον τακτοποιήσει ο φύλακας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (γεμάτος θαυμασμό) Δεν ξέρει τίποτα; Στάσου θέλω να μιλήσω μαζί του. Αυτός πρέπει να είναι μεγάλος σοφός!

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Διαμαρτύρομαι! Αυτόν γιατί τον αφήνετε να περάσει;

ΦΥΛΑΚΑΣ Ξέρεις ποιος είναι αυτός;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Το όνομά του τώρα δα το άκουσα. Όμως σας βεβαιώνω πως προχθές τον άκουσα κάτω στην κεντρική αγορά της Αθήνας, να μιλάει σε ένα τσούρμο νέους. Και το μόνο που έλεγε και ξανάλεγε ήταν «εν οίδα ότι ουδέν οίδα», ένα ξέρω ότι τίποτα δεν ξέρω. Κι ενώ το παραδέχεται μόνος του ότι είναι άσχετος σε όλα, εσείς τον μπάζετε μέσα, κι εμένα που λέω το ίδιο πράγμα με διώχνετε!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Έχει δίκιο ο άνθρωπος. Αφήστε με να μιλήσω μαζί του και θα δείτε πως του αξίζει να περάσει την πύλη της Ακαδημίας. Γιατί όπως θα σας αποδείξω, όλοι οι άνθρωποι έχουν την γνώση μέσα στο κεφάλι τους. Απλά δεν ξέρουν ότι ξέρουν κάποια πράγματα.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Εγώ πάντως Σωκράτη, Γεωμετρία δεν ξέρω. Εδώ όμως ήρθα για κηπουρός, όχι για Μαθηματικός!

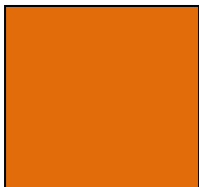
ΣΩΚΡΑΤΗΣ Όστε εσύ ...πώς σε είπαμε;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Άτιμη κοινωνία! Δημοκρατία σου λένε ύστερα! Οι πολίτες μπορούν να λένε ότι γουστάρουν, κι εγώ επειδή γεννήθηκα δούλος δεν έχω ούτε όνομα!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Όστε εσύ... παιδί, δεν ξέρεις καθόλου Γεωμετρία.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Το είπαμε αυτό!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (*σχεδιάζει στο έδαφος ένα τετράγωνο, ενώ όλοι οι υπόλοιποι μαζεύονται τριγύρω του με περιέργεια*) Τι σχήμα είναι αυτό, ξέρεις;

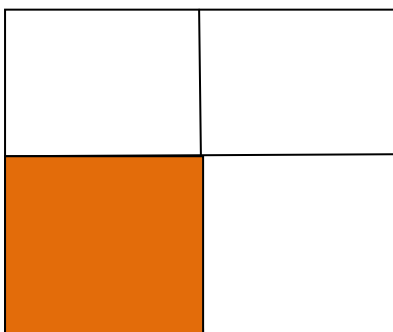

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Ε! αυτό το ξέρουν όλοι. Είναι ένα τετράγωνο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Τώρα , πες ότι αυτό το τετράγωνο είναι ένας κήπος, όπως αυτούς που καλλιεργείς για τον φίλο μου τον Μένωνα, και επειδή δεν σου φτάνει η επιφάνειά του, θέλεις να την κάνεις διπλάσια, χωρίς όμως να αλλάξεις το τετράγωνο σχήμα του. Πόση πιστεύεις ότι θα έπρεπε να είναι η πλευρά του νέου σου κήπου;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Δεν θέλει και πολύ σκέψη Σωκράτη. Πρέπει να είναι διπλάσια από την πλευρά του αρχικού τετραγώνου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Δηλαδή το νέο σου τετράγωνο θα είναι κάπως έτσι

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (προβληματισμένος) Ναι....αλλά.....

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Υπάρχει κάτι που σε προβληματίζει;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Το νέο τετράγωνο έχει τετραπλάσια κι όχι διπλάσια επιφάνεια!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Δηλαδή όταν διπλασιάζουμε την πλευρά ενός τετραγώνου τότε...

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Η επιφάνειά του τετραπλασιάζεται.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Σωστά! Αν και λες πως δεν ξέρεις καθόλου Γεωμετρία μόλις έχεις κάνει την πρώτη σου ανακάλυψη. Όμως ας γυρίσουμε στο αρχικό μας πρόβλημα. Πώς θα διπλασιάσουμε την επιφάνεια του τετραγώνου;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Δεν έχω ιδέα! Και γιατί να την διπλασιάσω άλλωστε. Για να κουράζομαι εγώ διπλά και το αφεντικό μου να τρώει τετράδιπλα;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Ούτε κι εγώ παιδί μου, είμαι ειδικός στα Μαθηματικά. Η μάνα μου η Φαιναρέτη ήταν μαμή και δεν μπορούσε να με βοηθήσει προς αυτήν την κατεύθυνση.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Και τι; Σου έμαθε να ξεγεννάς μωρά; Γιατί αν είναι έτσι, σε λάθος μέρος έχεις έρθει.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μωρά δεν μου έμαθε να ξεγεννάω, αλλά με προίκισε με το χάρισμα να ξεγεννάω ιδέες από τα κεφάλια των ανθρώπων. Και να τώρα, βλέπω κάποιες ιδέες να έχουν δημιουργηθεί μέσα στο μυαλό σου και να θέλουν την βοήθειά μου για να βγουν στο φως της γνώσης!

(Κάνει μια προσπάθεια να πιάσει το κεφάλι του Δούλου, εκείνος όμως τον εμποδίζει σηκώνοντας ψηλά με τα δυο χέρια την τσάπα του)

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Πίσω αθεόφοβε! Τι το πέρασες το κεφάλι μου; Φιρί φιρί το πάτε όλοι σας σήμερα να τα τσακίσω τα κρανία σας.

ΠΛΑΤΩΝ Τι νομίζεις Δούλε; Ότι για να γεννηθούν νέες ιδέες δεν πονάει και δεν υποφέρει ο άνθρωπος;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Ναι! Αφού μου το πρήξατε καλά καλά το κεφάλι με όλες αυτές τις σαχλαμάρες, τώρα καμώνεστε πως δήθεν το πρήξιμο αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι μια νέα ιδέα πάει να γεννηθεί! *(τραγουδάει μαζί με τις καρυάτιδες)*

Τα μαθηματικά μας έχουν τρελάνει

Μας έχουνε κάνει θύματα

Μες το μυαλό μας τριγυρνάνε

Ασκήσεις και προβλήματα

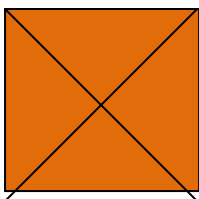
Σωκράτης Πλάτων και Φύλακας απαντούν τραγουδώντας

Τα μαθηματικά μας άνοιξαν δρόμους
 Δίχως αυτά θα ήμασταν βλήματα
 Δεν θα γνωρίζαμε ποτέ στη ζωή μας
 Του Σύμπαντος τα πιο κρυφά νοήματα

ΦΥΛΑΚΑΣ *(Που στο μεταξύ είχε πλησιάσει τον κηπουρό από πίσω, με μια απότομη λαβή τον αφοπλίζει και τον κρατάει ακινητοποιημένο)*

Έλα Σωκράτη. Τώρα τον κρατάω γερά. Βγάλε του την ρημάδα την ιδέα απ' το κεφάλι να τελειώνουμε!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ *(απευθυνόμενος στον ανήμπορο πια να αντιδράσει σ' αυτά που του συμβαίνουν δούλο)* Είμαι σίγουρος δούλε του Μένωνα ότι θα την βρείς την άκρη! Μια προσπάθεια ακόμη! *(σχεδιάζει πάλι το αρχικό τετράγωνο, τώρα όμως φέρνει και τις διαγωνίους του)*

Όπως βλέπεις έχω σχεδιάσει τις διαγωνίους του τετραγώνου. Σε τι σχήματα χωρίστηκε το αρχικό τετράγωνο;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ *(απελπισμένος)* Σε τέσσερα ίσα τρίγωνα. Μην με τυραννάτε άλλο ρε παιδιά!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Αυτά τα τριγωνικά κομμάτια δεν καλύπτουν όλη την επιφάνεια του τετραγώνου;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Είναι φανερό.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Δεν θα μπορούσες τώρα με τα κομμάτια αυτά, τοποθετώντας τα κάπως διαφορετικά να λύσεις το αρχικό πρόβλημα;

ΚΗΠΟΥΡΟΣ *(αφού σκέφτεται λίγο, το πρόσωπό του φωτίζεται ξαφνικά και φωνάζει)* Εύρηκα!!!

(Από μια κλειστή πόρτα πετάγεται έξω ημίγυμνος κάποιος σε κατάσταση έξαρσης)

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Όχι εγώ το εύρηκα! *(απευθυνόμενος στους παρευρισκόμενους και στο κοινό)* Μου έκλεψε την ατάκα!

ΠΛΑΤΩΝ Αρχιμήδη! Πότε ήρθες από τις Συρακούσες; Και πως κυκλοφορείς έτσι μ' αυτήν την εμφάνιση;

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Πλάτωνα, έφτασα με το καράβι χθες αργά το βράδυ και ήρθα από το λιμάνι κατευθείαν εδώ.

ΦΥΛΑΚΑΣ Πότε μπήκες και εγώ δεν σε είδα;

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Καλά, εσύ έριχνες τέτοιον ύπνο που το ροχαλητό σου ακουγόταν ένα στάδιο παρακάτω. Έτσι πέρασα την πύλη και δεν με πήρες χαμπάρι.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (προς τον φύλακα) Πως δεν ήρθα κι εγώ εκείνη την ώρα ρε βαριοκοιμισμένη που μου κάνεις τώρα τον μάγκα!

ΠΛΑΤΩΝ (γεμάτος ενθουσιασμό) Ο Αρχιμήδης κύριοι ήρθε στην Αθήνα αποδεχόμενος την πρόσκληση της Ακαδημίας, για να παρουσιάσει την νέα του Μαθηματική πραγματεία με τίτλο «περί σφαίρας και κυλίνδρου». Πώς είσαι όμως έτσι;

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Όπως κάθε μέρα έτσι και σήμερα έκανα το πρωινό μου μπάνιο. Μόνο που για καλή μου τύχη σήμερα ο υπηρέτης σου γέμισε την μπανιέρα μέχρι πάνω. Ε λοιπόν μόλις μπήκα μέσα στο νερό, τότε ακριβώς, το εύρηκα!!!

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (τρομερά απορημένος) Βρήκες την πλευρά του τετραγώνου, μέσα στην μπανιέρα;

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Μα τι λέτε κύριε; Ανακάλυψα την αρχή της Άνωσης! «Παν σώμα βυθιζόμενο εντός του ύδατος, εκτοπίζει τόσο υγρό όσο είναι το βάρος του!»

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μα τους θεούς του Ολύμπου, ιδέες να γεννιούνται από τα μυαλά των ανθρώπων πολλές φορές έχω δει. Ιδέες όμως να γεννιούνται από ξεχειλισμένες μπανιέρες πρώτη φορά βλέπω!

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (προς τον Αρχιμήδη) Τότε γιατί με κατηγορείς; Η δική μου ανακάλυψη αφορά την πλευρά του τετραγώνου στο πρόβλημα που έθεσε ο Σωκράτης.

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Μπορώ να μάθω κι εγώ ποιο είναι το πρόβλημα; Η Γεωμετρία είναι η πιο αγαπημένη μου απασχόληση. Πρόσφατα, όπως σας είπε κι ο Πλάτωνας ολοκλήρωσα και την εργασία μου, «περί σφαίρας και κυλίνδρου» όπου απέδειξα ότι ο όγκος μιας σφαίρας ισούται με τα τα $\frac{2}{3}$ του όγκου ενός κυλίνδρου με την ίδια ακτίνα βάσης και ύψος όσο η διάμετρος της σφαίρας.

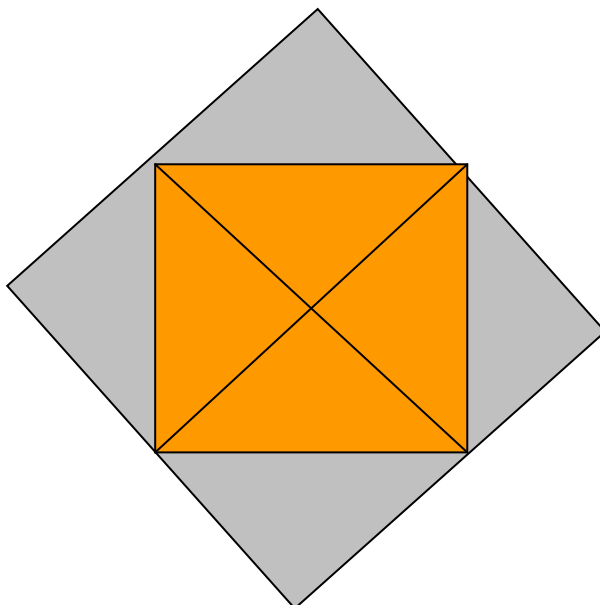
ΚΗΠΟΥΡΟΣ (κουνώντας το κεφάλι και κάνοντας κάποιες ειρωνικές γκριμάτσες) Ωραία απασχόληση μα το Δία! Αντί να κυνηγάς γκομενάκια στις ακρογιαλιές, εσύ γράφεις σχήματα στην άμμο. Τέλος πάντων, για να τελειώνουμε, να, το βλέπεις αυτό το τετράγωνο; Ο Σωκράτης θέλει να βρω πόσο θα είναι η πλευρά ενός τετραγώνου με διπλάσιο εμβαδόν.

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Πανεύκολο! Θα φέρεις.....

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (απειλώντας με την τσάπα του) Στόπ! Η λύση είναι δική μου κι εγώ θα την παρουσιάσω.

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ (κουνώντας πάνω κάτω τα χέρια) Εντάξει, εντάξει.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Ιδού η λύση (σχεδιάζει το παρακάτω σχήμα)

ΚΗΠΟΥΡΟΣ (με μεγάλο καμάρι) Όπως βλέπετε, η πλευρά του νέου τετραγώνου δεν θα είναι διπλάσια της αρχικής αλλά θα πρέπει να ισούται με το μήκος της διαγωνίου του αρχικού τετραγώνου.

(όλοι μένουν άναυδοι και θαυμάζουν την απροσδόκητη λύση που δίνει ο Δούλος)

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Τι λες Αρχιμήδη, είναι ορθή η λύση του Δούλου;

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Ορθότατη Σωκράτη. Αυτή είναι η λύση που έδωσα κι εγώ στο πρόβλημα, όταν το μελέτησα για πρώτη φορά.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Σας ρωτάω λοιπόν κύριοι. Πως ο Δούλος αυτός βρήκε την σωστή λύση δίχως να γνωρίζει Γεωμετρία;

ΠΛΑΤΩΝ Εσύ Σωκράτη με την θαυμαστή μαιευτική σου μέθοδο, τον οδήγησες να πάρει το σωστό μονοπάτι για να φτάσει στη σωστή λύση.

ΦΥΛΑΚΑΣ (προς τον Σωκράτη) Τελικά είσαι και ο πρώτος μάμος ιδεών.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μα είναι δυνατόν φίλοι μου, να βρίσκει κάποιος λύση σε κάτι για το οποίο δεν ξέρει τίποτε; Είναι σαν να μου λέτε ότι κάποιος θέλει να γίνει ενάρτεος, δίχως να ξέρει τι είναι η αρετή. Μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο;

ΠΛΑΤΩΝ Ασφαλώς και δεν μπορεί Σωκράτη.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Άρα θα πρέπει να παραδεχτούμε ότι την γνώση της Γεωμετρίας ο Δούλος την είχε ξεχασμένη στο κεφάλι του, αλλά δεν το ήξερε ότι την είχε. Οι ερωτήσεις μου απλά ενεργοποίησαν την μνήμη του να την ξαναφέρει στην επιφάνεια του νου του.

ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ Έτσι φαίνεται να είναι Σωκράτη!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Όλοι οι άνθρωποι λοιπόν είναι ικανοί να μάθουν Γεωμετρία και Μαθηματικά, αρκεί εσείς αξιότιμοι δάσκαλοι (δείχνει προς το κοινό) να μπορείτε να καθοδηγείτε τους μαθητές σας με τις κατάλληλες ερωτήσεις που θα ξαναζωντανεύουν την μνήμη τους.

ΕΝΑΣ ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟ Έχεις μπει ποτέ Σωκράτη σε σχολική τάξη; Είναι φυσικό αγνοώντας την σχολική πραγματικότητα να μας λες τέτοιες αερολογίες. Που μπορεί να υπάρχουν οι τάξεις με τους μαθητές για τους οποίους μιλάς; Εγώ το μόνο που βλέπω είναι στουρνάρια, που όχι μόνο με ερωτήσεις δεν παίρνουν μπρός, αλλά κι όταν ακόμη τους δίνεις τις απαντήσεις των ερωτήσεων δεν ξέρουν τι να τις κάνουν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Εν οίδα ότι ουδέν οίδα. (του γυρίζει την πλάτη και φεύγει από την σκηνή)

ΔΑΣΚΑΛΟΣ (εμβρόντητος) Το είδατε το λαμόγιο; Με ένα «εν οίδα ότι ουδέν οίδα» μας την έκανε και απάντηση δεν μας έδωσε.

ΠΛΑΤΩΝ Εσύ δάσκαλε που φωνάζεις, τι εννοείς όταν λες «σχολική τάξη»;

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Πες μας τώρα ότι εσύ, φιλόσοφος πράμα, δεν ξέρεις τι εννοώ λέγοντας «τάξη».

ΠΛΑΤΩΝ Εννοείς αυτήν την τάξη εδώ; (του δείχνει την αίθουσα)

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Όχι βέβαια αυτήν εδώ!

ΠΛΑΤΩΝ Μήπως τότε εννοείς την τάξη του Α1, ή μήπως την τάξη σε κάποιο γυμνάσιο της Σπάρτης;

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Ξέρεις πολύ καλά ότι όταν λέω τάξη εννοώ...(κάνει μια κίνηση των χεριών)... μια αφηρημένη και γενική έννοια. Όλες οι συγκεκριμένες τάξεις που ανέφερες ποιο πριν ανήκουν μέσα στο πλάτος αυτής της γενικής έννοιας.

ΠΛΑΤΩΝ Είναι δυνατόν κάποιος να δει με τα μάτια του, μιαν αφηρημένη έννοια;

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Όχι! Αυτό είναι αδύνατο.

ΠΛΑΤΩΝ Άρα δάσκαλε, αν και κατηγορείς τον Σωκράτη, ούτε κι εσύ έχεις δει ποτέ σου την αληθινή σχολική τάξη.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ(δεν ξέρει τι να πει)

ΠΛΑΤΩΝ Και δεν μπορείς να την δεις με τα μάτια σου δάσκαλε, γιατί η πραγματική σχολική τάξη ανήκει στον κόσμο των **Ιδεών**. Όλες οι τάξεις που συναντάμε στον κόσμο μας, δεν είναι παρά ατελή αντίγραφα αυτής της τέλει ιδεώδους και πραγματικής τάξης.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Αμάν, που έμπλεξα! Είναι τελείως κουζουλός ο άνθρωπος. Και εσείς όλοι τι κοιτάτε ρε χάνοι με το στόμα σας ορθάνοιχτο; Υπάρχει τίποτα ποιο πραγματικό από αυτήν εδώ την τσάπα, που την βλέπω μπροστά μου και την αγγίζω με τα ίδια μου τα χέρια;

ΦΥΛΑΚΑΣ Φυσικά και υπάρχει. Είναι η ιδανική τσάπα του κόσμου των Ιδεών, της οποίας αντίγραφο χειρίστου μορφής είναι αυτή η τρισάθλια τσάπα σου.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Τώρα καταλαβαίνω γιατί όπως έχω ακούσει, ο Μέλητος κι ο Άνυτος θέλουν να καταδικάσουν τον Σωκράτη ως διαφθορέα των νέων. Εμένα πάντως δεν θα με τρελάνετε. Εγώ εμπιστεύομαι μόνο όσα μου δείχνουν οι αισθήσεις μου.

ΠΛΑΤΩΝ Δυστυχώς παιδί, οι αισθήσεις δεν μας παρέχουν παρά μόνο μια ατελή εικόνα του κόσμου των Αιώνιων Ιδεών. Ο άνθρωπος μοιάζει με κάποιον που είναι αλυσσοδεμένος στην είσοδο μιας σπηλιάς με την πλάτη γυρισμένη προς τον έξω κόσμο. Το μόνο που μπορεί να αντιληφθεί είναι σκιές στα τοιχώματα της σπηλιάς. Σκιές που προέρχονται από τα αντικείμενα που υπάρχουν έξω από την σπηλιά. Ο δύστυχος όμως, μιας και οι αλυσίδες δεν του επιτρέπουν να δει τα πραγματικά αντικείμενα, ζει μέσα στην αυταπάτη, θεωρώντας ότι οι σκιές είναι ο πραγματικός κόσμος!

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Τελικά αν εγώ που είμαι δάσκαλος δεν μπορώ να δώ την πραγματική σχολική τάξη, ποιος άλλος θα μπορούσε να την δει;

ΠΛΑΤΩΝ Είναι φανερό αγαπητέ μου πως μόνο ένας φιλόσοφος μπορεί να μπει με ευκολία στην ιδεών την πόλη. Κι αφού μόνο αυτός γνωρίζει πως είναι τα αληθινά πράγματα, σε αυτόν θα έπρεπε να εμπιστεύονται οι άνθρωποι την διαχείριση όλων των σχετικών τομέων για την σωστή λειτουργία της κοινωνίας.

ΔΑΣΚΑΛΟΣ Και όλοι οι υπόλοιποι άνθρωποι δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στη γνώση;

ΠΛΑΤΩΝ Βεβαίως και μπορούν. Η ψυχή των ανθρώπων είναι αθάνατη κι έχει γεννηθεί πολλές φορές, έχει δει τα πάντα, κι εδώ και στον Άδη και δεν υπάρχει τίποτε που να μην έχει γνωρίσει. Όταν όμως παγιδεύεται στο σώμα μας με την γέννησή μας, ξεχνάει πολλά από αυτά που ήξερε. Τίποτε όμως δεν την εμποδίζει να τα ξαναθυμηθεί, και αυτή η ανάμνηση είναι που ονομάζουν οι άνθρωποι μάθηση.

(κάποιος που έχει μπει στη σκηνή ενώ ο Πλάτωνας συζητά με τον δάσκαλο, χειροκροτεί ειρωνικά)

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ *(ειρωνικά)* Μπράβο Πλάτωνα. Τι ωραία που τα λες! Κόντεψα να τις πιστέψω όλες αυτές τις ανοησίες σου.

ΦΥΛΑΚΑΣ Ο Πρωταγόρας ο σοφιστής! Φτου φτου άλλο κακό να μη μας εύρη. Να τον πετάξω έξω Πλάτωνα;

ΠΛΑΤΩΝ Όχι, άφησέ τον, να μην νομίζει ότι τον φοβόμαστε κιόλας τον μεγαλοαπατεώνα.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Όστε Πλάτωνα εγώ είμαι απατεώνας επειδή διδάσκω στους ανθρώπους την αρετή, ενώ εσύ που μας έχεις φλομώσει με τις φανταστικές ιστορίες σου για τάχαμου πραγματικούς κόσμους ιδεών, θέλεις να κρατήσεις για τον εαυτό σου τον τίτλο του μεγάλου φιλόσοφου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ (που στο μεταξύ έχει ξανάρθει στη σκηνή) Και τι είναι η αρετή Πρωταγόρα που ισχυρίζεσαι πως μπορείς να την διδάξεις;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Ο άνθρωπος είναι ενάρτεος για τα δικά του Σωκράτη, όταν ξέρει πώς να κυβερνά άριστα το σπίτι του, και για τις υποθέσεις της πόλεως, πώς να την κατευθύνει και με τις πράξεις και με τους λόγους του.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Υπόσχεσαι δηλαδή πως αν σε πληρώσουν καλά, εσύ μπορείς να μορφώνεις τους ανθρώπους κάνοντάς τους καλούς πολίτες και ότι κατέχεις άριστα αυτή την τέχνη.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Ακριβώς αυτό υπόσχομαι, και αυτή είναι η δουλειά του καλού σοφιστή.

ΠΛΑΤΩΝ Φίδια κολοβά είστε όλοι οι σοφιστές! Μην τον ακούτε. Να σας πω εγώ ποια είναι στ' αλήθεια η τέχνη ενός σοφιστή.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ (ειρωνικά) Έλα μου ντε. Για πες μας να μάθουμε κι εμείς οι αγράμματοι ποιο είμαστε τελικά.

ΠΛΑΤΩΝ (με την βοήθεια καρυάτιδας) Ακούστε λοιπόν κύριοι! Το κυνηγητό που γίνεται στους πλούσιους και διάσημους νέους, ως μέρος της οικειοποιητικής ιδιοποιητικής, κτητικής, θηρευτικής, ζωοθηρικής, πεζοθηρίας, χερσαίας, ημεροθηρικής, πιθανοθηρίας, ανθρωποθηρίας, ιδιωτικοθηρίας, μισθοθηρικής, νομισματοπωλικής, ψευδοεκπαιδευτικής τέχνης, θα πρέπει να ονομαστεί σοφιστική.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Ω θεοί του Ολύμπου. Τέτοια ποικιλόμορφα θηρία είμαστε εμείς οι σοφιστές;

ΠΛΑΤΩΝ (με την βοήθεια καρυάτιδας, ακόμη πιο παθιασμένος) Τέτοια και χειρότερα. Και για να τα συνοψίσω με λίγα λόγια, η σοφιστική είναι εκείνο το χρηματοκερδοφόρο είδος της τέχνης που είναι η εριστική, η αντιλογική, η αμφισβητική, η μαχητική, η ανταγωνιστική, η κτητική.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Έξοχα! Μας διαφώτισες πλήρως. (κοιτώντας γύρω του και ξύνοντας το κεφάλι του) Τώρα δηλαδή όλοι εσείς καταλάβατε τι θέλει να πει ο Πλάτωνας;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Όχι φυσικά. Ο Πλάτωνας έχει επιστρατεύσει όλη τη συγγραφική του δεινότητα για να πολεμήσει όλους εμάς που είμαστε γέννημα θρέμμα παιδιά της δημοκρατίας. Και θέλει να μας πολεμήσει, γιατί εμείς αφουγκραζόμαστε την φωνή του λαού και είμαστε πνεύματα προοδευτικά και μη υποταγμένα στις διαθέσεις κάποιων αριστοκρατών σαν και του λόγου του.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Μπράβο Πρωταγόρα. Μαζί σου κι όλοι εμείς οι άνθρωποι του μόχθου.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Να ξέρεις νέε μου πως μέσα στους προοδευτικούς κύκλους των δημοκρατικών πολιτών της Αθήνας, αρχίζει να δυναμώνει σιγά σιγά το κίνημα για την κατάργηση της δουλείας.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Απ' το στόμα σου και στων θεών τ' αυτιά.

ΠΛΑΤΩΝ Μ' αυτό το πλευρό να κοιμάστε.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Τελικά Πλάτωνα γιατί δεν λες στα ίσα ότι η Δημοκρατία σου κάθισε στο στομάχι και δεν την χωνεύεις με τίποτα;

ΠΛΑΤΩΝ Εσύ που είσαι πολυδιαβασμένος ξέρεις πολύ καλά τις πολιτικές μου θέσεις. Η Δημοκρατία είναι βέβαια καλύτερη της τυραννίας αλλά δεν μπορεί να συγκριθεί ούτε για αστείο με την ολιγαρχία και την μοναρχία. Και είστε όλοι εσείς οι καλοπληρωμένοι αεριτζήδες αυτοί που ξεσηκώνετε τον κοσμάκη και δεν τον αφήνετε να δει το πραγματικό του συμφέρον.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Εγώ πάντως Πρωταγόρα δεν πιστεύω ότι η αρετή μπορεί να διδαχτεί.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Και γιατί όχι Σωκράτη;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Αν διδάσκονταν όλοι οι μεγάλοι πολιτικοί ή στρατηγοί μας, που βέβαια είναι απόλυτοι γνώστες της αρετής, δεν θα την δίδασκαν στα παιδιά τους;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Αυτό είναι σίγουρο.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Τι όμως. Έχεις δει να διακρίθηκαν σε κάτι τα παιδιά του Περικλή, του Θεμιστοκλή και τόσων άλλων διακεκριμένων συμπολιτών μας;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Η αλήθεια είναι πως όχι, αλλά σκέψου πόσο χειρότερα θα ήταν αυτά τα παιδιά αν οι γονείς τους δεν νοιάζονταν καθόλου να τους διδάξουν αυτά που οι ίδιοι ξέρουν. Εξάλλου ποια νομοτέλεια στην δημοκρατία ορίζει ότι το παιδί ενός πετυχημένου άνδρα θα πρέπει να είναι κι αυτό πετυχημένο; Κάτι τέτοια μόνο κάποιοι ολιγαρχικοί θα μπορούσαν να τα υποστηρίζουν γιατί αυτό θα βόλευε το σινάφι τους να κυβερνά για πάντα την πόλη μας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Για κοίτα Πρωταγόρα ποιος έρχεται. Αυτός δεν είναι ένας από τους μαθητές σου ο Εύαθλος; Είναι αλήθεια ότι δεν σου έχει εξοφλήσει ακόμη τα δίδακτρα για τα μαθήματα που του έχεις κάνει;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Αλήθεια είναι. Είχαμε συμφωνήσει ότι θα με πλήρωνε όταν θα κέρδιζε την πρώτη του δίκη, αλλά ο καιρός περνάει κι αυτός δεν αναλαμβάνει καμιά δίκη. Κοιτάξτε όμως πως θα τακτοποιήσω τώρα αμέσως το ζήτημα.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Είμαι περίεργος να δω πως θα το καταφέρεις αυτό.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Λοιπόν Εύαθλε, επειδή η υπομονή μου έχει εξαντληθεί και επειδή δεν βλέπω να αναλαμβάνεις καμιά δίκη, σε μηνύω εγώ για καθυστέρηση πληρωμής διδάκτρων.

ΕΥΑΘΛΟΣ Χα χα. Είτε χάσω είτε κερδίσω το δικαστήριο, δεν πρόκειται να σε πληρώσω δάσκαλε.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Μπα. Και γιατί παρακαλώ;

ΕΥΑΘΛΟΣ Απλούστατα. Αν μεν κερδίσω το δικαστήριο γιατί αυτή θα είναι η απόφαση του δικαστή. Αν μεν χάσω γιατί αυτή ήταν η συμφωνία μας.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Δεν κατάλαβες καλά. Είτε χάσεις είτε κερδίσεις το δικαστήριο θα με πληρώσεις. Γιατί αν μεν κερδίσεις, αυτή ήταν η συμφωνία μας, ενώ αν χάσεις, γιατί αυτή θα είναι η απόφαση του δικαστή!

Αυτή η λογομαχία μεταξύ Εύαθλου και Πρωταγόρα κίνησε το ενδιαφέρον όλων των παρευρισκομένων οι οποίοι έχουν περιέλθει σε βαθειά απορία.

ΦΥΛΑΚΑΣ Δεν μπορεί να έχουν δίκιο και οι δύο. Μπορείτε να μου πείτε τι συμβαίνει εδώ;

ΠΛΑΤΩΝ Μη σας φαίνεται περίεργο. Αυτή ακριβώς είναι η τέχνη ενός σοφιστή. Κι όπως βλέπετε την έμαθε καλά κι ο μαθητής του σε βαθμό που κοντεύει να τον ξεπεράσει στην πονηριά τον δάσκαλό του.

ΚΗΠΟΥΡΟΣ Η αλεπού εκατό χρόνων, το αλεπουδάκι εκατόν ένα , που λεν και στο χωριό μου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Εγώ έχω άλλη απορία. Δική σου δεν είναι Πρωταγόρα η διδασκαλία ότι «πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπον είναι. Των μεν όντων ως έστι, των δε μη όντων ως ούκ έστιν;»

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Βεβαίως, δική μου είναι.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Λες λοιπόν πως ο άνθρωπος είναι «μέτρο όλων των πραγμάτων. Των υπαρκτών ότι υπάρχουν, και των ανύπαρκτων ότι δεν υπάρχουν».

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Ακριβώς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Δεν εννοείς επομένως κάτι τέτοιο, ότι όπως μου φαίνεται κάθε τι, έτσι είναι για μένα, και όπως σου φαίνεται σένα, έτσι είναι για σένα; Κι εσύ κι εγώ άνθρωποι δεν είμαστε;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Προφανώς.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Όταν κάποτε φυσάει ο ίδιος άνεμος για όλους μας, κάποιος κρυώνει ενώ άλλος όχι. Κι ο ένας πολύ, ο άλλος λίγο. Έτσι δεν είναι;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Κατ' εξοχήν.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Τι από τα δυο θα πούμε, ο άνεμος καθαυτός είναι ψυχρός ή όχι; Ή θα πειστούμε με σένα Πρωταγόρα, ότι για κείνον που κρυώνει είναι ψυχρός, ενώ για κείνον που δεν κρυώνει όχι; Δεν καταλαβαίνεις πως με αυτή σου την διδασκαλία μας οδηγείς να θεωρήσουμε πως τίποτε δεν υπάρχει καθαυτό ως ένα;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Και γιατί σε πειράζει αυτό Σωκράτη;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Γιατί θα συμβεί αυτό που αναφέρει κι ο Ευριπίδης. Η γλώσσα μας θα είναι σωστή, αλλά ο νους μας δεν θα είναι. Αλλά αν επιμένεις σ' αυτή σου τη θέση, ότι οι απόψεις όλων των ανθρώπων είναι σωστές και η αλήθεια είναι σχετική πάνω στα διάφορα ζητήματα, μπορείς να μου πεις γιατί κάποιος να πληρώνει εσένα για να του διδάξεις την αρετή, κι όχι εμένα ή αυτόν εδώ τον δούλο;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Θέλεις να σου το εξηγήσω με λόγο και επιχειρήματα, με έναν μύθο, ή καλώντας εδώ μπροστά σου κάποιους μάρτυρες που θα σε πείσουν για το δίκιο της διδασκαλίας μου.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μα τον Δία, πιο πειστική απόδειξη απ' αυτήν που μπορεί να δώσουν οι μάρτυρες δεν υπάρχει.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Ωραία λοιπόν. Καλώ να έρθουν εδώ στην Ακαδημία, ο Αριστοτέλης από τα Στάγिरα της Χαλκιδικής, ένας από τους άριστους μαθητές του Πλάτωνα, και δυο από τα πιο λαμπρά πνεύματα από το μέλλον της ανθρωπότητας, ο Ισαάκ Νεύτωνα από την Αγγλία και ο Άλμπερτ Αϊνστάιν από την Γερμανία.

(πολλοί θορυβούνται ακούγοντας τα τελευταία ονόματα και τους τόπους καταγωγής τους)

ΦΥΛΑΚΑΣ Πού βρίσκονται αυτές οι πόλεις που ανέφερες; Εκτός τα ξακουστά Στάγिरα οι άλλες νομίζω πως δεν είναι Ελληνικές πόλεις.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Πολύ σωστά το νομίζεις. Ο Νεύτωνα και ο Αϊνστάιν κατάγονται από περιοχές της βόρειας Ευρώπης.

ΦΥΛΑΚΑΣ Τι; Και θα έρθουν εδώ στο λίκνο του πολιτισμού αυτοί οι βάρβαροι για να μας πουλήσουν πνεύμα;

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Μη σου φαίνεται καθόλου περίεργο αυτό. Με την κρίση που θα περάσουμε εδώ στην Ελλάδα, είναι σίγουρο ότι αυτοί που τώρα λέμε βάρβαροι, θα αναπτύξουν τέτοιο πολιτισμό που θα τον ζηλεύουν όλοι οι Έλληνες.

Με την συνοδεία των καρυάτιδων μπαίνουν στην σκηνή τρία άτομα. Ο Αριστοτέλης κρατάει στα χέρια του μια πέτρα, ο Νεύτωνα κρατάει στα χέρια του μήλα ενώ δαγκώνει και τρώει το ένα απ' αυτά. Το κεφάλι του είναι τυλιγμένο με επίδεσμο. Ο Αϊνστάιν κρατά κάτω από τον ένα ώμο του ένα διπλωμένο σεντόνι. Στο ένα του χέρι κρατάει επίσης μια πίπα.

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Μπροστά στα μάτια σας έχετε τρεις από τους μεγαλύτερους επιστήμονες της ανθρωπότητας. Μία και μοναδική ερώτηση θα κάνω και στους τρεις και ας μας απαντήσουν αν έχουν την ευγενή καλοσύνη για να μάθουμε κι εμείς οι υπόλοιποι. *(Παίρνει την πέτρα από το χέρι του Αριστοτέλη και θέτει το ερώτημα)*

Γιατί κύριοι αυτή η πέτρα πέφτει προς τα κάτω όταν την αφήνω από το χέρι μου; *(αφήνει την πέτρα να πέσει κάτω)* Ξεκίνα εσύ Αριστοτέλη.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Όλοι σας γνωρίζετε ότι ο κόσμος μας είναι φτιαγμένος από τέσσερα βασικά στοιχεία. Την γη, το νερό, τον αέρα και την φωτιά. Απ' αυτά τα δυο πρώτα είναι βαριά στοιχεία με βαρύτερη την γη, ενώ τα δυο τελευταία είναι ελαφριά στοιχεία με ελαφρύτερη την φωτιά. Τα βαριά στοιχεία έχουν την τάση να κινούνται κατακόρυφα προς τα κάτω, ενώ τα ελαφριά προς τα πάνω. Υπό κανονικές συνθήκες και αν δεν υπήρχαν εμπόδια ανάμεσά τους, τα στοιχεία αυτά θα σχημάτιζαν τέσσερις ομόκεντρες σφαίρες με χαμηλότερη την σφαίρα της γης και ψηλότερη την σφαίρα της φωτιάς. Αυτές οι σφαίρες είναι λοιπόν οι φυσικοί τόποι των στοιχείων και τα στοιχεία πάντοτε θέλουν να κινηθούν προς τον φυσικό τους τόπο. Αυτή η πέτρα που άφησες να πέσει Πρωταγόρα αποτελείται σχεδόν εξολοκλήρου από το στοιχείο γη κι έτσι κατευθύνεται πάντα, όταν την αφήνουμε ελεύθερη, προς τον χαμηλότερο φυσικό τόπο που είναι το έδαφος. Αυτή είναι η εξήγηση του φαινομένου της πτώσης.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ (*τρώει το μήλο που κρατάει, δείχνοντας να το απολαμβάνει. Απευθύνεται στο κοινό*) Ένα μήλο την ημέρα...τον γιατρό τον κάνει πέρα. Όμως αγαπητοί μου, εμένα τα μήλα δεν μου πρόσφεραν μόνο υγεία αλλά και μεγάλη φήμη. Α... το θυμάμαι ακόμη σαν να ήταν χτες. Καθόμουν κάτω από τη μηλιά που έχω στον κήπο του σπιτιού μου διαβάζοντας τα φυσικά του Αριστοτέλη. Έσπαγα το κεφάλι μου να βρω με πια μαθηματική εξίσωση θα μπορούσα να περιγράψω την θεωρία του Αριστοτέλη, όταν το μήλο που έπεσε απ' το ψηλότερο κλαδί της μηλιάς έφερε το κεφάλι μου στην κατάσταση που το βλέπετε τώρα. Όμως δεν λυπάμαι καθόλου γι αυτό. Διότι μαζί με το καρούμπαλο που φύτρωσε εδώ πάνω (*δείχνει το κεφάλι του*) ξεπρόβαλε και η ιδέα για την λύση του προβλήματος που με απασχολούσε. Και ... συγχώρεσέ με που στο λέω Αριστοτέλη, αλλά κάνεις λάθος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Λάθος σε τι;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Τα σώματα δεν πέφτουν επειδή ψάχνουν τον φυσικό τους τόπο, αλλά γιατί υπάρχει μια πανταχού παρούσα ελκτική δύναμη ανάμεσα σε δυο μάζες. Έτσι η γη που έχει μια τεράστια μάζα σε σχέση με το μήλο, το έλκει προς το μέρος της με μια δύναμη που είναι ανάλογη των μαζών και αντιστρόφως ανάλογη του τετραγώνου των αποστάσεών τους. Αυτήν την ελκτική δύναμη της γης πάνω στα σώματα την ονομάζουμε βαρύτητα και αυτή Πρωταγόρα είναι υπεύθυνη για την πτώση της πέτρας.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Και γιατί Νεύτωνα πιστεύεις πως η θεωρία σου για την βαρύτητα είναι καλύτερη από αυτήν του Αριστοτέλη για τους φυσικούς τόπους;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Γιατί μ' αυτήν μπορώ να εξηγήσω πολύ περισσότερα και πολύ καλύτερα διάφορα φαινόμενα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Η δική μου θεωρία προβλέπει ότι αν αφήσουμε από το ίδιο ύψος δυο σώματα που το ένα είναι δυο φορές βαρύτερο από το άλλο, το βαρύτερο θα κάνει τον μισό χρόνο για να φτάσει στο έδαφος απ' ότι το άλλο. Το προβλέπει αυτό η δική σου θεωρία Νεύτωνα;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ (*γελώντας*) Καημένε Αριστοτέλη, ακόμη και σ' αυτό κάνεις λάθος. Όλα τα σώματα πέφτουν με τον ίδιο ρυθμό ανεξάρτητα από το βάρος τους. Αυτό μας το επεσήμανε πρώτος ένας σπουδαίος Ιταλός επιστήμονας ο Γαλιλαίος. Εσύ όμως πέθανες πολύ νωρίς για να τον γνωρίσεις.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Είσαι με τα καλά σου άνθρωπέ μου; Αν αφήσω να πέσει μια βαριά σιδερένια μπάλα και ένα φτερό θα φτάσουν ταυτόχρονα στο έδαφος;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Ε... κοίταξε να δεις. Αυτά δεν θα φτάσουν ταυτόχρονα γιατί υπάρχει ο αέρας...και ...το φτερό παρουσιάζει μεγαλύτερη αντίσταση...αν όμως αφαιρούσαμε τον αέρα τότε...

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Θα πεθαίναμε από ασφυξία. Άσε μας ρε Νεύτωνα τώρα!

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Βλέπω Νεύτωνα πως αντικατέστησες τους φυσικούς τόπους του Αριστοτέλη με αυτήν την μυστηριώδη βαρυτική δύναμη. Μπορείς να μας πεις όμως πια είναι η φύση αυτής της δύναμης;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Μέχρι τώρα δεν μπόρεσα να ανακαλύψω από τα φαινόμενα την αιτία αυτών των ιδιοτήτων της βαρύτητας και δεν επινοώ υποθέσεις (ypotheses non fingo).

Γιατί στιδήποτε δε συνάγεται από τα φαινόμενα πρέπει να ονομάζεται υπόθεση και οι υποθέσεις είτε φυσικές είτε μεταφυσικές είτε αναφέρονται σε αποκρυφιστικές ιδιότητες είτε σε μηχανικές, δεν έχουν θέση στην πειραματική φιλοσοφία.

Εσύ Αϊνστάιν τι γνώμη έχεις;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Νεύτωνα συγχώρεσε με, αλλά κάνεις λάθος.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Λάθος εγώ; Σε τι;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Ο Γαλιλαίος που ανέφερες προηγουμένως, είχε πει πως δουλειά του επιστήμονα είναι να μπορεί να διαβάσει το μεγάλο βιβλίο της φύσης. Κι αν το διαβάσει σωστά εκεί θα βρει όλες τις απαντήσεις που χρειάζεται.

ΦΥΛΑΚΑΣ Και που είναι αυτό το βιβλίο να το διαβάσουμε κι εμείς;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Είναι μπροστά στα μάτια μας. Η μόνη ιδιομορφία που έχει είναι ότι είναι γραμμένο σε μαθηματική γλώσσα. Γι αυτό και όλοι οι σοφοί σε κάθε εποχή, και πολύ σωστά, μας συμβουλεύουν να μελετούμε τα μαθηματικά.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Υπήρξε πιο πετυχημένη μαθηματική περιγραφή της φύσης πριν από μένα Αϊνστάιν; Και μην ξεχνάς πως εγώ είμαι ο επινοητής της πιο δυναμικής μαθηματικής θεωρίας, του διαφορικού λογισμού. Ποιο είναι όμως το λάθος μου, δεν μας το είπες ακόμη.

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Νεύτωνα μεταξύ μας τώρα, είναι παροιμιώδης η διαμάχη σου με το Λάιμπνιτς όσον αφορά την πατρότητά του διαφορικού λογισμού. Αυτό όμως που θέλω να επισημάνω είναι ο ρόλος που παίζει στο έργο σου για την φυσική, ο χώρος και ο χρόνος.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Δηλαδή;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Να, στη θεωρία σου ο χώρος μοιάζει με ένα άδειο κουτί που μέσα του απλά είναι τοποθετημένα τα διάφορα σώματα, τα οποία μάλιστα αν και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, δεν επηρεάζουν ούτε επηρεάζονται από τον χώρο. Επίσης ο χρόνος εμφανίζεται ως μια βοηθητική παράμετρος ανεξάρτητη του χώρου επίσης, με βασική χρησιμότητα την περιγραφή της κίνησης.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Γιατί, υπάρχει κάποιο λάθος σε αυτή την θεώρηση;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Όπως έδειξα στην ειδική θεωρία της Σχετικότητας, ο χώρος και ο χρόνος δεν είναι ανεξάρτητες και απόλυτες έννοιες, αλλά ο τριδιάστατος χώρος και ο μονοδιάστατος χρόνος συμπλέκονται μεταξύ τους δημιουργώντας ένα ενιαίο τετραδιάστατο χωροχρονικό συνεχές.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Θέλεις να πεις ότι ο χρόνος είναι μια επιπλέον διάσταση, όπως είναι οι τρεις άλλες χωρικές διαστάσεις;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Κάτι τέτοιο.

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Και μπορεί κάποιος να ταξιδέψει στον χρόνο όπως μπορεί να ταξιδέψει στον χώρο;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Αν όχι πως βρεθήκαμε εδώ σήμερα εγώ κι εσύ;

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Και τι σχέση έχουν όλα αυτά με την πτώση της πέτρας;

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Έχουν και παραέχουν. Διότι η παρουσία μιας μάζας παραμορφώνει τον χωροχρόνο καμπυλώνοντάς τον στην περιοχή της. Εξ αιτίας αυτής της καμπυλότητας που προκαλεί για παράδειγμα η γη στον χωροχρόνο, όταν ένα σώμα βρεθεί κοντά της απλά πέφτει μέσα στην λακκούβα που αυτή δημιουργεί και αυτό ακριβώς δικαιολογεί το φαινόμενο της πτώσης.

Στο σημείο αυτό και επειδή όλοι δεν καταλαβαίνουν τα λεγόμενα του Αϊνστάιν, αυτός ξεδιπλώνει το σεντόνι που κρατούσε παραμάσχαλα. Τέσσερις καρδιάτιδες το κρατούν τεντωμένο από τις γωνίες του.

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Για να γίνω λίγο πιο κατανοητός, φανταστείτε ότι αυτό το σεντόνι είναι ο χωροχρόνος. Αν βάλω αυτό το σώμα (βάζει πάνω στο σεντόνι την πέτρα) πάνω του τι παθαίνει ο χώρος μας;

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ Καμπυλώνεται.

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Ακριβώς. Και αν τώρα αφήσεις το μήλο σου Νεύτωνα εδώ κοντά στην καμπυλότητα τι θα συμβεί; (Ο Νεύτωνα αφήνει το μήλο του πάνω στο σεντόνι)

ΟΛΟΙ ΜΑΖΙ Κινείται προς το βαρύ σώμα στο κέντρο της λακκούβας.

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Να λοιπόν φίλοι μου που η βαρύτητα δεν είναι τίποτε άλλο από μια καμπύλωση του χωροχρόνου. Δηλαδή μια εκδήλωση της ιδιόμορφης γεωμετρίας του σχήματος που έχει ο χώρος στην περιοχή μιας μάζας. Έτσι δεν χρειαζόμαστε ούτε τους φυσικούς τόπους σου Αριστοτέλη ούτε τις μυστήριες βαρυτικές σου δυνάμεις Νεύτωνα για να εξηγήσουμε γιατί η πέτρα πέφτει προς τη γη.

Μεγάλος προβληματισμός εν τω μεταξύ υπάρχει μεταξύ των παρισταμένων . Αναρωτιούνται ποιος από τους ομιλητές έχει δίκιο

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Λοιπόν κύριοι τι έχετε να πείτε; Ποιος έχει τελικά δίκιο;

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Εγώ!

ΝΕΥΤΩΝΑΣ Εγώ!

ΑΪΝΣΤΑΙΝ Εγώ!

ΟΙ ΥΠΟΛΟΙΠΟΙ *Ο καθένας φωνάζει και ένα από τα παραπάνω ονόματα.*

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ Υπάρχει καλύτερη απόδειξη απ' αυτό που βλέπετε, ότι η αλήθεια είναι σχετική; Σε κάθε εποχή κάποιο μεγάλο πνεύμα μπορεί και πείθει την πλειοψηφία της κοινωνίας για την ορθότητα των απόψεών του. Και τότε οι περισσότεροι λόγω συνήθειας πιστεύουν ότι εκ φύσεως αυτή η άποψη είναι σωστή. Μια ματιά όμως στην ιστορία του πολιτισμού, δείχνει πόσο πολύ μέσα στο χρόνο αλλάζουν οι απόψεις των ανθρώπων, και πόσο μεταβαλλόμενα είναι αυτά που πιστεύει ο άνθρωπος, ακόμη και μέσα στην μικρή διάρκεια της ζωής του. Δεν συμφωνείτε λοιπόν μαζί μου, «πως πάντων χρημάτων μέτρον άνθρωπον είναι;»

ΧΟΡΟΣ Πίσω απ' τη συμφωνία το λάθος περιμένει
Βαθιά στην αρμονία, μια άβυσσος κρυμμένη.

Οι καρυάτιδες έρχονται μπροστά και τραγουδούν

*Γεια σας φίλοι θεατές
Δάσκαλοι και μαθητές
Μέλη της Ακαδημίας
Της απανταχού σοφίας*

Ζούμε σε μια εποχή
Με πολίτες σ' αποχή
Τα προβλήματα μεγάλα
Θεέ μου όχι άλλα.

Κρίση στην οικονομία
Κρίση έχει κι η παιδεία
Μ' απ' αυτή την πανδημία
Θα μας σώσει η Ακαδημία.

Αποχωρούν όλοι από τη σκηνή εκτός από τον Δούλο

ΚΗΠΟΥΡΟΣ *(Γεμάτος απορία)* Τελικά εμένα με δεχτήκανε για κηπουρό ή όχι;

ΤΕΛΟΣ